

2019-08-30

Justitiedepartementet

DnrJu2019/02172/L5

103 33 Stockholm

Remissvar Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32)

NSPH, Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa, har mottagit Justitiedepartementets remiss ”Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord” (SOU 2019:32)

Barn ska inte behöva uppleva våld i hemmet. NSPH anser att det ska räknas som psykisk misshandel att låta barn se familjemedlemmar utsättas för våld eller övergrepp och att detta ska vara straffbart. Det ska också vara straffbart att uppmana eller påverka människor att begå självmord. Vi välkomnar därför förslagen i utredningens betänkande.

Att utsätta barn för att bevittna våld i hemmet är idag inte ett brott, trots att forskning visar att det kan vara minst lika skadligt som fysiskt våld. Vi välkomnar därför förslaget om en ny straffbestämmelse gällande barn som bevittnar våld mellan närstående. Utredningen har kommit fram till att det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar behöver stärkas, då det bedöms vara en så allvarlig gärning att en kriminalisering är nödvändig. Därför föreslås nu en ny straffbestämmelse, ett så kallat *barnfridsbrott*, för de som utsätter barn för att bevittna våld i hemmet.

En kriminalisering är inte bara viktig för att stärka barns rätt till upprättelse, det innebär också att de får tillgång till samhällets stöd och skydd på ett annat sätt än idag. Enligt utredningen ska straffbestämmelsen även motverka att barn utsätts för att bevittna våld i framtiden.

Eftersom barn upplever våld med alla sinnen är det viktigt att de betraktas som våldsutsatta även när de ser, hör eller på annat sätt upplever våld – inte enbart när de själva utsätts för fysiska övergrepp. Att bevittna våld och leva med oron att själv utsättas innebär en form av psykiskt våld, vilket till och med kan vara mer skadligt än att personligen bli utsatt. Forskning visar exempelvis att barn som har bevittnat våld tenderar att utveckla posttraumatiskt stressyndrom i större utsträckning än barn som har utsatts för andra trauman.

Utredningen presenterar ett särskilt straffansvar för den som begår en brottslig gärning mot en närstående person. Kretsen närstående ska i det här sammanhanget tolkas brett. För straffansvar krävs att barnet har sett eller hört gärningen och att brottet har begåtts enligt de straffrättsliga principer som gäller i svensk rättsordning. Grundbrottet måste vara styrkt på det sätt som krävs i ett brottmål.

Utredningen lägger också fram viktiga förslag för att stärka och förtydliga rollen för den så kallade särskilda företrädaren. Det är en jurist som har ansvar för att ta tillvara barnets rättigheter under förundersökningen och rättegången i de fall barnets vårdnadshavare är misstänkta för brott mot barnet.

Barnrättsorganisationer har arbetat länge för att uppmärksamma de barn som lever med våld i hemmet och som idag inte har möjlighet till upprättelse. Vi är positiva till förslagen – det är ett viktigt steg framåt för att stärka de barnens rättigheter. Vi anser att alla former av våld mot barn ska förbjudas och vara straffbart enligt lag, så som det är tydliggjort i barnkonventionen.

Utredningen föreslår också att det införs en ny straffbestämmelse om uppmaning till självmord i fjärde kapitlet brottsbalken. Den nya bestämmelsen innebär ett särskilt straffansvar för den som hetsar, uppmanar eller på annat sätt utövar psykisk påverkan mot någon att begå självmord, och det till följd av särskilda omständigheter har funnits en inte obetydlig risk för att agerandet skulle leda till sådan handling.

Bakgrunden till förslaget att kriminalisera uppmaningar till självmord är bland annat ett uppmärksammat självmord som var möjligt att följa via sociala media för några år sedan. På ett nätforum berättade en man om sina planer på att ta sitt liv. Tråden fick snabbt flera hundra besökare och några av dem hetsade honom att fullfölja självmordet som direktsändes. Nu föreslås den här typen av kommentarer att bli straffbara. Flera av NSPH:s medlemsorganisationer - som arbetar med att förbygga självmord - har länge verkat för en sådan förändring. Ett förbud mot sådan hets och påverkan är en viktig etisk åtgärd generellt och för enskilda personer kan det vara livsavgörande. NSPH välkomnar förslaget.

Ann-Kristin Sandberg

Ordförande NSPH